

**Handläggare**  
Cecilia Werge  
Telefon: 0850810021

**Till**  
Östermalms stadsdelsnämnd  
2022-05-31

## **Remiss av Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina**

Yttrande över remiss KS 2022/383

### **Förvaltningens förslag till beslut**

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till kommunstyrelsen.
2. Omedelbar justering

### **Sammanfattning**

Östermalms stadsdelsnämnd har fått en remiss om flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina. I ärendet föreslås förstärkningar inom områdena skola/förskola, öppna verksamheter, socialtjänst, egen försörjning, samverkan med civilsamhället samt kommunikation och rådgivning.

Staden föreslås söka ersättning för de delar som inte åligger kommunerna utifrån nuvarande lagstiftning. Vidare föreslås att nämnderna ska kunna ansöka om kompensation i kommande större uppföljningsärenden. Några verksamheter bedöms redan i dagsläget behöva utökade anslag. Bland annat föreslås stadsdelsnämnderna få totalt 13 miljoner kronor för att anpassa och förstärka sin öppna verksamhet.

Förvaltningen ser positivt på att en stadsgemensam inriktning har tagits fram. Nämnden välkomnar sedan våren flyktingar från Ukraina till öppna förskolan i Gustav Adolfsparken, till seniorträffen på Bo Bergmans gata samt till ungdomsgården Humlanhuset. Förvaltningen samverkar också med församlingar och civilsamhälle för att sprida information om varandras aktiviteter.

Hittills har nio barn erbjudits och tackat ja till förskoleplats inom Östermalms stadsdelsområde. Förvaltningen bedömer idag att det

ordinarie beståndet av förskoleplatser kommer att räcka för att ta emot anvisade barn från Ukraina.

Ett fåtal ensamkommande barn har anvisats till Östermalm, om antalet skulle öka innebär det ett behov av ökade resurser för socialtjänstavdelningen.

Nämnden har fått förfrågan om samverkan från förening som avser anordna sommarverksamhet för barn och ungdomar som flytt från Ukraina. Förvaltningen utreder för närvarande ärendet med hjälp av socialförvaltningen och stadsledningskontoret.

### **Bakgrund**

Kommunstyrelsen beslutade den 5 april om ett initiativärende rörande flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina. Östermalms stadsdelsnämnd har fått ärendet på remiss för yttrande till kommunstyrelsen. Remissinstanser är:

- Samtliga stadsdelsnämnder
- Arbetsmarknadsnämnden
- Kulturnämnden
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Idrottsnämnden

### **Ärendet**

I ärendet beskrivs att Rysslands invasion av Ukraina medfört att en stor del av den ukrainska befolkningen befinner sig på flykt. Stadsledningskontoret redogör för att prognoserna för hur många flyktingar som kan förväntas komma till Stockholm är osäkra. Vidare finns det oklarheter kring kommunernas ansvar kopplat till uppehållstillstånd under EU:s massflyktdirektiv och för närvarande utreds också en ny anvisningsmodell för flyktingmottagande på nationell nivå. För att staden ändå ska vara förberedd för ett flyktingmottagande vill stadsledningskontoret med ärendet tydliggöra stadens inriktning, ge förslag för hur stadens nämnder ska förstärka sitt arbete samt en bedömning av ekonomiska konsekvenser.

EU:s medlemsstater beslutade den 4 mars 2022 om att aktivera massflyktdirektivet. Det innebär att en ukrainsk medborgare eller en person som har skyddsstatus i Ukraina och har lämnat landet efter den ryska invasionen kan få omedelbart skydd i Sverige och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Tillståndet beviljas ett år till och med den 3 mars 2023 med möjlighet till förlängning som mest totalt tre år. Personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktdirektivet omfattas av lagen om mottagande av asylsökande, LMA. Det innebär att de har rätt till

logi, bostadsersättning, dagersättning, skola och förskola för barn, vård som inte kan vänta och att arbeta.

I ärendet föreslås förstärkningar inom områdena skola/förskola, öppna verksamheter, socialtjänst, egen försörjning, samverkan med civilsamhället samt kommunikation och rådgivning. Nedan beskrivs förslagen för de verksamhetsområden som är särskilt relevanta för stadsdelsförvaltningen.

### Förskola

För att hantera ett ökat antal barn i förskolan kan fler befintliga lokaler behöva sättas i bruk, till exempel genom att förlänga tidsbegränsade bygglov. En annan viktig faktor för möjligheterna till utökning av skol-, gymnasie- och förskoleplatser är tillgången till tolkar vid START Stockholm samt lärare och annan personal vid såväl språkcentrum som skol- och förskoleverksamheter som talar ukrainska och ryska.

### Öppna verksamheter

Stadsdelsnämndernas öppna verksamheter, som öppen förskola, seniorträffar, fritidsverksamhet, parklekar och medborgarkontor, kan komma att behöva anpassas efter förändrade och nya behov. Stadsdelsnämnderna, kulturnämnden, idrottsnämnden med flera behöver därför planera för förstärkta insatser och bemanning.

### Ensamkommande barn och unga

För närvarande är endast två procent av flyktingarna från Ukraina ensamkommande barn och unga. Om det skulle öka bedöms det leda till behov av fler jour- och familjehem och förstärkta resurser hos socialnämnden och stadsdelsnämnderna för utredning, uppföljning och kontroll av jour- och familjehem. Det scenariot kan också innebära behov av förstärkta resurser för barn- och ungdomsutredningar samt ett ökat behov av ankomstboenden, HVB-hem och stödboenden.

Staden har sedan tidigare en ansvarsfördelning för mottagandet av ensamkommande barn och unga som bland annat beskriver stadsdelsnämndernas ansvar för ställföreträdande vårdnadshavare.

### Samarbete med civilsamhället

Civilsamhället beskrivs ha en viktig roll i mottagandet av flyktingar och föreningar behöver ges förutsättningar att hjälpa till. Det kan bli aktuellt för till exempel socialnämnden att ingå en formaliserad samverkan med frivilligorganisationer. De ukrainska flyktingarna har inte rätt till samhällsorientering eller annan introduktion till det svenska samhället. Stadens verksamheter bör samarbeta med civilsamhället som kan vara en brygga mellan målgruppen och det

svenska samhället, bland annat genom att ge information och lotsa till rätt instanser.

### **Kommunikation och rådgivning**

Stadens kommunikation om flyktingmottagandet hanteras i linjen och har förstärkts med en samverkansstruktur mellan fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och serviceförvaltningens kontaktcenter under samordning av stadsledningskontoret. Fokus beskrivs läggas på digital kommunikation men med viktig komplettering i form av personliga möten, telefon och mejl. Welcome house, stadsdelarnas medborgarkontor och kontaktcenter beskrivs här ha viktiga roller. Berörda nämnder uppmanas säkerställa god bemanning under semestermånaderna. Behovet av översättningar till engelska, ukrainska och ryska kommer att kräva ekonomiska resurser.

### **Ekonomiska konsekvenser**

Stadsledningskontoret redogör för att de osäkra prognoserna för flyktingmottagandet också gör de ekonomiska konsekvenserna svårbedömda. Dessutom följs en del av de ökade kostnaderna enligt stadens budget också av prestationstilldelning. Exempel är inskrivna barn och elever i pedagogiska verksamheter där budget justeras i slutet av året.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns ett antal verksamheter som redan i dagsläget behöver utökade anslag. Stadsdelsnämnderna föreslås få en budgetjustering om totalt 13 miljoner kronor för att anpassa och förstärka öppen verksamhet riktat till målgruppen. Ersättningen kan exempelvis gå till öppen förskola, fritidsverksamhet, medborgarkontor, sommarlovsaktiviteter med mera. Medlen kommer att nycklas ut till stadsdelsnämnderna med hjälp av resursfördelningsmodellen för barn-, kultur- och fritid.

De förstärkningar som föreslås i ärendet kommer att medföra ökade kostnader för stadens verksamheter. Kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning. Stadsledningskontoret följer, tillsammans med berörda förvaltningar, kostnaderna och föreslår att nämnderna ska kunna ansöka om ytterligare budgetjustering i samband med kommande större uppföljningsärenden.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har samberetts inom förvaltningen.

### **Förvaltningens synpunkter och förslag**

Förvaltningen välkomnar att en gemensam inriktning för staden har tagits fram även om det i dagsläget finns osäkerheter, både gällande kommunens ansvar och omfattningen av flyktingmottagandet. Förvaltningen ser positivt på en förstärkning av de verksamheter som

sannolikt kommer att påverkas för att staden ska kunna agera proaktivt och på så sätt bygga en stabil grund för flyktingmottagandet.

### Socialtjänst

Inom socialtjänstens verksamhetsområde har stadens planering av flyktingmottagande stor betydelse. De barn som flyr utan medföljande förälder eller annan ställföreträdare, ofta kallade ensamkommande, anvisas av Migrationsverket till en kommun. Det är stadsdelsnämnderna som ansvarar för mottagandet och utreder barnets behov av stöd och insatser. En del av de barn som hittills tagits emot har kommit tillsammans med en släkting. Om barnet ska bo med släktingen och denne inte anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska hen utredas på samma sätt som ett familjehem.

Den organisation som nämnden inrättade 2016 i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd för mottagande av ensamkommande barn är sedan förra året avvecklad. Mottagandet är i stället organiserat inom nämndens egen sociala barnavård. Hittills har ett fåtal barn anvisats. Skulle antalet öka innebär det ett behov av ökade resurser.

Förvaltningen ser liksom stadsledningskontoret en risk för att en stor ökning av antalet ensamkommande barn, med de nya lägre ersättningsnivåerna, kommer att innebära en ekonomisk belastning på stadsdelsnämnderna.

### Förskola

Hittills har nio barn fått erbjudande om och tackat ja till förskoleplats inom Östermalms stadsdelsområde. Förvaltningen har inte några tomställda förskolelokaler som skulle kunna tas i bruk, men bedömningen är att lediga platser i det ordinarie beståndet kan räcka för att ta emot anvisade förskolebarn. Om antalet barn skulle bli stort kan det bli aktuellt med nyrekrytering av medarbetare.

### Öppna verksamheter

Av de 13 miljoner kronor som föreslås som förstärkning för stadsdelsnämndernas öppna verksamheter får Östermalms stadsdelsnämnd enligt resursfördelningsmodellen cirka 600 000 kronor.

Nämnden öppnade under våren upp flera av sina öppna verksamheter för flyktingar från Ukraina.

- **Öppna förskolan i Gustav Adolfsparken** har öppnet på förmiddagarna onsdag och fredag. På onsdagarna finns en ukrainsktalande pedagog varannan vecka och en rysktalande varannan vecka. På fredagarna finns en ukrainsktalande pedagog. Cirka tio vårdnadshavare med barn har deltagit per tillfälle, nio av barnen har nu erbjudits förskoleplats. Verksamheten kommer att ha stängt under del av sommaren.

- **Seniorträffen på Bo Bergmans gata** välkomnar ukrainska seniorer på måndagseftermiddagar. Informationsblad har tagits fram på ukrainska och distribueras bland annat via församlingarna. Verksamheten har öppet hela sommaren.
- **Ungdomsgården Humlanhuset** hälsar barn och ungdomar välkomna till sin ordinarie verksamhet tisdag- lördag. Verksamheten har öppet hela sommaren.

Förvaltningen bedömer att den budgetjustering som föreslås för att förstärka öppna verksamheter är tillräcklig utifrån de aktiviteter som erbjuds.

### Samverkan med civilsamhälle

Förvaltningen bedömer liksom stadsledningskontoret att staden behöver arbeta tillsammans med civilsamhället för att möta samhällsutmaningen kring flyktingmottagandet, särskilt när det gäller aktiviteter för barn och ungdomar.

Staden har fått förfrågan om samverkan från förening som avser anordna sommarverksamhet för barn och ungdomar som flytt från Ukraina. Eftersom verksamheten planeras vara i lokaler inom Östermalms stadsdelsområde har nämnden fått stadens uppdrag att handlägga frågan. Förvaltningen utreder för närvarande ärendet med hjälp av socialförvaltningen och stadsledningskontoret.

Kerstin Andersson

Stadsdelsdirektör

Östermalms stadsdelsförvaltning

### Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande KS 2022/383

## **Attesterat av**

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

<b>Namn</b>	<b>Datum</b>
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2022-05-13